

УДК 336.717
JEL Classification: G18

Аксьонова Л.О., Мусаєв Е.

УПРАВЛІННЯ ЛІКВІДНІСТЮ БАНКУ В СУЧАСНИХ ЕКОНОМІЧНИХ УМОВАХ

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара, м. Дніпро, Україна

В статті розглянуті питання ефективного управління ліквідністю банку, їх значення в успішному функціонуванні банківської системи та місце у рекомендаціях Базельського комітету з питань банківському нагляду. Зазначено, що проблема управління ліквідністю, яка потребує вивчення і аналізу, суттєво впливає на репутацію банку і рівень потенційного прибутку. Виконано огляд робіт провідних фахівців, їх погляди на банківську ліквідність, як важливу якісну характеристику діяльності установи і доведена необхідність удосконалення підходів до формування системи управління ліквідністю банку. Аналіз роботи банківської системи виявив низку недоліків: негативний фінансовий результат, зменшення кількості платоспроможних банків. Оцінювання показників ліквідності показала, що незважаючи на їх відповідність нормативним значенням, є нагальна потреба в їх удосконаленні та посилення уваги до ліквідності з боку менеджменту. Досліджено значення нових пруденційних нормативів короткострокової і довгострокової ліквідності – коефіцієнтів покриття ліквідністю і чистого стабільного фінансування. Визначено головну мету, яку покладає НБУ в нових вимогах до ліквідності. Запропоновано низку заходів, що сприяють отриманню позитивного результату від впровадження нових нормативів і підвищення якості управління ліквідністю банку при переході на принципово новий механізм управління ліквідністю.

Ключові слова: ліквідність банку, управління ліквідністю банку, нормативи ліквідності, коефіцієнт покриття ліквідністю, коефіцієнт чистого стабільного фінансування.

DOI: 10.32434/2415-3974-2019-9-1-65-71

Вступ

Проблема підтримання ліквідності банків постійно піднімається в документах міжнародного та вітчизняного законодавства, відображена у директивах та рекомендаціях Базельського комітету з питань банківському нагляду для впровадження високих та єдиних стандартів у сфері банківського регулювання та нагляду, фінансистами усіх рівнів. Це пов'язано з тим, що ці питання мають величезне значення для підтримки стабільності і ефективності платіжної системи країни, стійкості всієї банківської системи і є одними з першочергових в управлінні банківською діяльністю. Крім того, потреба ефективного управління ліквідністю банку, як важливої складової характеристики його діяльності, потребує постійного вивчення та аналізу і повинна базуватися на використанні сучасно-

го інструментарію. Успішне функціонування на ринку банківських послуг неможливе при відсутності достатнього рівня ліквідності, крім того, від цього залежить репутація банку, оскільки для клієнтів і вкладників першочергове значення при прийнятті рішення про вкладення коштів в той чи інший банк має впевненість в їх своєчасному поверненні в необхідному обсязі. Тому актуальність проблеми управління ліквідністю банку обумовлена її впливом на такі важливі складові як: рейтинг банку, можливість виконувати власні функції, запозичення коштів з зовнішніх джерел, рівень потенційного прибутку тощо.

Аналіз останніх досліджень та публікацій

Дослідженням проблеми ліквідності присвячені роботи таких вчених, як В.В. Коваленко, А.М. Герасимович, О.В. Дзюблюк, Л.О. Примостка, І. Лис, О.М. Колодізєв,

І.М. Чмутова, І.О. Губарев та інших. Зважаючи на різне тлумачення сутності ліквідності банку, існує низка підходів науковців до проблеми її визначення. Багато авторів вказують, що в основу ліквідності банку покладено здатність банку своєчасно розраховуватись за своїми зобов'язаннями – це М.І. Савлук, А.М. Мороз, І.Б. Івасів, І.В. Сало, О.А. Криклій, О.І. Лаврушин та ряд інших. В роботі А.М. Герасимовича «ліквідність банку – це його здатність своєчасно та в повному обсязі задовольняти невідкладні потреби у грошових коштах» і «це можливість використовувати його активи в якості наявних коштів або швидко перетворювати їх у такі» [1, с.11]. У працях А.О. Єпіфанова, Н.Г. Маслак та Марушак М.В. існує таке розуміння ліквідності банку, як здатність банку купувати у центрального банку грошові кошти за прийнятною вартістю. На наш погляд, її роль в діяльності банку досить повно охарактеризована в роботі Н.В. Тарасевича. Автор стверджує, що «своєчасність та повнота виконання власних функцій банківськими установами та банківською системою в цілому значною мірою залежить від їх ліквідності, яка є однією із загальних якісних характеристик діяльності банків, що обумовлює їх надійність, стійкість та конкурентоспроможність» [2, с.277].

Огляд останніх публікацій показує, що у наукових працях банківська ліквідність виступає переважно об'єктом управління і регулювання. Але не зважаючи на увагу до проблеми ліквідності, в сучасних економічних умовах невизначеності і політичної нестабільності важливим є удосконалення підходів до формування системи управління ліквідністю банку, за якими така система управління ліквідністю буде включати усю сукупність обґрунтованих управлінських рішень, розроблених відповідно до сьогоденної ситуації управління ліквідністю банку та динаміки її розвитку, згідно з світовими тенденціями, що дозволить зменшити вплив кризових явищ і вживати дієві заходи їх прогнозування.

Мета та виклад основного матеріалу

Метою статті є аналіз сучасного стану ліквідності банків України, оцінювання нових пруденційних нормативів ліквідності та їх вплив на ефективність управління банківською ліквідністю.

Місце, яке займає банківська система, перш за усе пов'язане з тим, що вона має важливе значення серед факторів, які впливають на ефективне функціонування та зростання економіки України. Крім того, вона є невід'ємною складовою фінансової системи та економіки країни в цілому. Залучення, мобілізація фінансових ре-

сурсів, їх розподіл через розвинений механізм, інвестування галузей промисловості, кредитування окремих юридичних та фізичних суб'єктів господарювання – це не повний перелік функцій, які виконує банківська система для забезпечення фінансової стабільності в економіці.

Зважаючи на те, що сьогодні ситуація в банківському секторі України складна, Національний банк України протягом останніх років приймає цілу низку заходів з її поліпшенні та продовжує реалізовувати проекти, передбачені Комплексною програмою розвитку фінансового сектора України до 2020 року. Як результат, за 2017–2018 рр. Національний банк визначив 19 пріоритетних напрямів у впровадженні Комплексної програми реформ. Реалізація більшості з них відбувається за графіком проектної документації. У 2016–2017 рр. було відкрито 20 нових проектів у різних сферах, зокрема банківського нагляду, внутрішньої трансформації Національного банку, розвитку ринків капіталу, захисту прав споживачів, а також технологій та інновацій [3].

Заходи оздоровлення банківського сектора призвело до значного зменшення кількості банків. В цілому, в 2017 році кількість збиткових фінансових установ скоротилася з 33 до 18 за підсумками 2016 року, в тому числі таких, які мають операційний збиток до відрахувань у резерви – з 23 до 14. Кількість платоспроможних банків скоротилася з 96 до 82. У порівнянні з результатом 2016 року, за підсумком 2017 року доходи банків України становили 178,23 млрд грн, тобто зменшилися на 6,53%. Фінансовий результат діяльності банків України за підсумком 2017 року був негативним і становив – 24,36 млрд грн (а за підсумком 2016 року – 159,39 млрд грн) [3].

Зважаючи на такі результати, слід зазначити, що враховуючи нестабільність економіки України, нерозвиненість внутрішнього грошового ринку та необхідність забезпечення стабільного розвитку всієї банківської системи, зрозуміла посилена увага до ліквідності. Це і вимоги НБУ, які ґрунтуються на встановленні та додержанні обов'язкових нормативів. Здійснення оцінювання дотримання банком нормативів ліквідності дозволяє контролювати рівень ризику ліквідності банку як з боку самого банку в рамках моніторингу, так і з боку регулятора в рамках дистанційного нагляду за банками. Важливим є розуміння банківським менеджментом того факту, що достатньою умовою ефективного управління ліквідністю у короткостроковій перспективі є саме ліквідність, так як вона виступає одним з критеріїв оцінювання фінансового стану банку. Крім того, банківська ліквідність як

категорія, що має не лише кількісні, а і якісні характеристики, значною мірою впливає на довіру клієнтів до банку, а отже, фактично визначає його майбутнє, тому є особливо актуальною для стабільного функціонування сучасного вітчизняного банку.

Для надання оцінювання дотримання банками України показників ліквідності, порівняємо фактичний рівень з нормативними значеннями (табл. 1). Дані табл. 1 показують, що нормативи ліквідності Н4, Н5 та Н6, встановлені НБУ, за три роки (з 2015 року по 2017 рік) не тільки виконуються, а їх значення набагато перевищують встановлені, тобто у банків є значний запас ліквідності за нормативами. Фахівці вважають, що цьому також сприяли кризові явища в економіці та банківському секторі України, які привели до підвищення з 2010 року значень нормативів ліквідності, встановлених НБУ. В період світової кризи 2007–2008 рр. складності, які зазнали деякі банки, були пов'язані з недоліками у дотриманні основних принципів управління ризиком ліквідності. Багато банків, незважаючи на достатній рівень капіталу, все одно відчували труднощі, оскільки вони допускали помилки при керуванні своєю ліквідністю. Для банківської системи, яка тоді повною мірою відчувала серйозні проблеми, потрібні були невідкладні заходи регулятора для підтримки як окремих установ, так і функціонування грошових ринків в цілому.

Для більш детального аналізу роботи банків щодо забезпечення стабільної ліквідності, нами обрані банки, які визначені НБУ за критеріями окремих груп банків на 2018 рік, а саме: банки з державною часткою – банки, в яких держава прямо чи опосередковано володіє часткою понад 75% статутного капіталу банку, це АТ «Ощадбанк» та ПАТ КБ «Приватбанк»; банки

іноземних банківських груп – банки, контрольні пакети акцій яких належать іноземним банкам або іноземним фінансово-банківським групам – АТ «Райффайзен Банк Аваль»; банки з приватним капіталом – АТ «БАНК АЛЬЯНС». Порівняємо фактичний рівень показників ліквідності вказаних банків з нормативними значеннями (табл. 2).

Дані табл. 2 показують, що нормативи ліквідності Н4, Н5 та Н6 у продовж 2018 року також повністю виконуються по усіх групах вказаних банків, незалежно від форм власності. Але слід зазначити, що АТ «Райффайзен Банк Аваль», контрольний пакет акцій якого належать іноземному банку, має меншу надлишкова ліквідність. Це може свідчити про більш позитивний результат управління банком, спроможність менеджменту банку ефективніше розпоряджатися залученими ресурсами.

При розрахунку усіх трьох нормативів ліквідності передбачено співставлення активів і пасивів банку з вказаним терміном погашення. Це означає, що достатньо враховувати показники балансу на певну дату. Саме статичний характер показників вказує на їх важливий недолік, який означає, що такий підхід не враховує надходження та відтоки, які очікуються, тобто прогнозні значення. Відтак, при виникненні кризових ситуацій, буде недооцінена потреба у ліквідності банку.

Зважаючи на стан банківської системи в 2014–2015 рр., коли населення масово знімало вклади, що призвело до банкрутства низки банків, Національний банк України прийняв рішення впровадити низку заходів з попередження таких банкрутств, які пов'язані зі стресовими ситуаціями в економіці й політичною нестабільністю в країні.

Постановою правління НБУ № 13 «Про

Таблиця 1

Нормативи ліквідності по банківській системі України [3]

Назва показника	Норматив	1.01.2016	1.01.2017	1.01.2018	1.10.2018
Норматив миттєвої ліквідності, Н4	не менше 20 %	78,73	60,79	55,55	70,03
Норматив поточної ліквідності, Н5	не менше 40 %	79,98	102,14	108,8	102,12
Норматив короткострокової ліквідності, Н6	не менше 60 %	92,87	92,09	98,37	95,54

Таблиця 2

Нормативи ліквідності по групі банків України у продовж 2018 року [3]

Банк	Норматив Н4 ? 20%		Норматив Н5 ? 40%		Норматив Н6 ? 60%	
	На 01.03. 2018 р.	На 01.10. 2018 р.	На 01.03. 2018 р.	На 01.10. 2018 р.	На 01.03. 2018 р.	На 01.10. 2018 р.
АТ «Ощадбанк»	52,56	113,21	133,22	153,64	97,08	94,7
ПАТ КБ «Приватбанк»	37,41	37,64	153,98	149,26	97,54	101,13
АТ «Райффайзен Банк Аваль»	44,67	36,50	59,08	42,34	88,00	74,08
АТ «БАНК АЛЬЯНС»	91,32	123,91	104,09	102,75	74,86	70,23

введення коефіцієнта покриття ліквідністю (LCR)» і рішенням правління НБУ № 101-рш «Про схвалення Методики розрахунку коефіцієнта покриття ліквідністю (LCR)» від 15 лютого 2018 року, з 01 березня 2018 року введено новий норматив ліквідності – LCR [4,5].

LCR (Liquidity Coverage Ratio) (короткострокова ліквідність) – один з ключових елементів реформ Базельського комітету спрямований на забезпечення більшої стійкості банківського сектора. Коефіцієнт входить до угоди Базель III, який вводить нові нормативні вимоги з ліквідності. Головна мета угоди «Базель III» – це посилення вимог до капіталу та підвищення якості управління ризиками в банківській діяльності. На сьогодні LCR використовують у 45 країнах світу. Національний банк України так коментує впровадження нового пруденційного нормативу – коефіцієнта покриття ліквідністю – «з метою підтримки фінансової стабільності та підвищення стійкості банківської системи до можливих шоків ліквідності» [6]. З 1 грудня 2018 року норматив стане обов'язковим до виконання.

Зважаючи на мету дослідження, необхідно визначити місце нового коефіцієнта в методології управління ліквідністю, тобто, в тій сукупності заходів і методів, які спрямовані менеджментом банку на підтримку ліквідності.

В постанові Національного банку визначено, що коефіцієнт покриття ліквідністю (LCR) «установлює мінімально необхідний рівень ліквідності для покриття чистого очікуваного відтоку грошових коштів протягом 30 календарних днів з урахуванням стрес-сценарію» [4].

Для розрахунку коефіцієнта LCR береться співвідношення обсягу необтяжених високоякісних ліквідних активів до чистого прогнозного очікуваного відтоку коштів протягом місяця. Нормативне значення – ставлення повинно бути більше 100%, тобто, високоліквідні активи в стресовій ситуації мають перевищувати можливий відтік коштів. Чистий очікуваний відтік коштів визначається як різниця між очікуваними відтоками та очікуваними надходженнями, які враховуються при розрахунку в розмірі, не більше ніж 75% очікуваних відтоків. При цьо-

му, даний коефіцієнт банк розраховує щодня. Якщо порівняти діючі сьогодні в банківській системі України нормативи ліквідності, то норматив поточної ліквідності Н5 має як схожість, так і суттєву відмінність з коефіцієнтом LCR. Спільність полягає в тому, що вони визначають потребу ліквідності в період 30 днів. Але важлива відмінність пов'язана з елементом прогнозування. Коефіцієнт покриття ліквідністю (LCR) враховує аналіз грошових потоків, які очікуються у стресових ситуаціях роботи, тоді як діючий норматив ліквідності Н5 базується на звітній даті залишку на балансі. Значить, відбуваються якісні зміни в управлінні ліквідністю, так як коефіцієнт покриття ліквідністю (LCR) при контролі враховує як обсяг, так і якість сформованої ліквідності. А норматив поточної ліквідності Н5 контролює види активів у балансі. Впровадження коефіцієнта покриття ліквідністю (LCR) суттєво вплине на роботу банків, але багато залежить від ситуації в конкретному банку: системи стратегічного планування, збалансованості активів та пасивів, запасу ліквідності, бізнес-планування в цілому. Для забезпечення нових нормативних вимог банки особливо увагу повинні звернути на удосконалення депозитної діяльності, особливо невеликі банки. Головна проблема в структурі банківських депозитів, це їх короткостроковість. За статистикою Національного банку України в структурі зобов'язань за платоспроможними банками частка коштів суб'єктів господарювання та небанківських фінансових установ на вимогу на 01.07.2017 року складала 65,2%, а, відповідно, у коштах фізичних осіб – 27,2%. А уже на 01.10.2018 року ці дані зросли до 70,1% в коштах суб'єктів господарювання та небанківських фінансових установ, і до 45,6% у коштах фізичних осіб (табл.3). Проблема короткострокового фондування значно підвищує ризики ліквідності, а тим більше, не сприяє вкладенням інвестицій в довгострокові проекти. По даним НБУ, 20% депозитних вкладів мають термін до одного місяця, а ще 10% – від одного до трьох місяців [3].

Зважаючи на таку статистику, довгострокові кредити, які видаються за рахунок короткострокових пасивів наражають банки на певні

Таблиця 3
Структура коштів клієнтів в зобов'язаннях по системі платоспроможних банків України, млн грн [3]

Дата	Кошти суб'єктів господарювання та небанківських фінансових установ			Кошти фізичних осіб		
	усього	у тому числі кошти на вимогу	частка коштів на вимогу у загальній кількості, %	усього	у тому числі кошти на вимогу	частка коштів на вимогу у загальній кількості, %
На 1.07.2017 р.	434537,6	283246,5	65,2	441865,5	130240,77	27,2
На 1.10.2018 р.	253387,8	177586,7	70,1	258191,0	117691,0	45,6

ризика, саме тому зростання частки короткострокових депозитів в загальній сумі зобов'язань стало однією з причин впровадження коефіцієнта покриття ліквідністю (LCR), а проблема збільшення короткострокових депозитів, яка позначається на фінансовому стані банку у разі раптових і значних відтоків коштів, може бути вирішена в повному обсязі. Зрозуміло, що LCR не буде відразу відповідати 100%, тобто встановленій вимозі, тому Національний банк України повинен розробити графік поступового посилення нормативу з метою його дієвості.

Реформування системи управління ліквідністю передбачає впровадження другого стандарту ліквідності, який представив Базельський комітет з банківського нагляду. Це коефіцієнт чистого стабільного фінансування NSFR (Net stable funding ratio) – спрямований на підвищення стійкості банку протягом більш тривалого часу. Його впровадження повинно створити для банків таку систему стимулювання, яка пов'язана з заохоченням створювати структуру пасивів, в якій буде переважати частка стабільних джерел фінансування на постійній основі. Головна мета, яку покладає НБУ в нових вимогах до ліквідності, це, відповідно до Базель III, «поглинання шоків ліквідності на горизонті понад рік шляхом зменшення невідповідності між строками активів та пасивів» [7, с.4]. Даний коефіцієнт чистого стабільного фінансування NSFR розраховується за формулою [7]:

$$NSFR = \frac{\text{наявна сума стабільного фінансування}}{\text{необхідна сума стабільного фінансування}} \geq 100\%.$$

Для того, щоб оцінити значення даного нормативу в подальшій роботі менеджменту банку, слід розглянути його складові. Необхідним обсягом стабільного фінансування банку є та частина його капіталу і зобов'язань, які характеризуються значним ступенем стійкості і залишаються в банку понад один рік. До суми таких джерел фінансування відносяться складові капіталу – привілейовані акції, зобов'язання, строком погашення рік і більше; депозитні вклади, як безстрокові так і строкові, строком погашення до року, але які не будуть зняті клієнтами банку протягом тривалого часу в період кризових чи стресових ситуацій. Якщо загальна сума балансової вартості окремих елементів фінансування варіюється у значеннях, менших за 100%, це свідчить про їх ненадійність.

Необхідний обсяг стабільного фінансування визначається, як розрахунок суми кожного елемента такого обсягу, помноженої на коефіцієнт. Такий коефіцієнт балансової вартості експозиції відповідає кожному виду активів не-

обхідного стабільного фінансування. Значення коефіцієнта залежить від рівня ліквідності активів і вони вимірюються від 0% до 100%. Чим нижчий коефіцієнт, тим більш ліквідні активи. Значить, коефіцієнт 0% свідчить, що актив буде повністю фінансуватися за рахунок стабільного фінансування, так як він неліквідний, а коефіцієнт 100% – це абсолютно ліквідні активи.

Таким чином, показник чистого стабільного фінансування спрямований на обмеження надмірної залежності від великих джерел фінансування в періоди надлишку ліквідності на ринку і сприяє більш точному оцінюванню ризику ліквідності з всіх балансових і позабалансових статтях. Крім того, введення більш жорсткого визначення капіталу, підвищення рівня необхідних вимог до нього та впровадження нових буферів капіталу дозволять вітчизняним банкам легше витримувати періоди політичної нестабільності та економічних криз.

Висновки

Здійснені дослідження показали, що існуючі методики управління ліквідністю банку знаходяться в тісному взаємозв'язку з такими характеристиками роботи банку, як показники його балансу на певну дату. Такий підхід не враховує і недооцінює обсяг ліквідності, який потребує банківська установа при виконанні своїх зобов'язань в сучасних умовах нестабільності як на світових фінансових ринках, так і в державі. Тому, зважаючи на особливості стану національного фінансового ринку; міжнародні зобов'язання, які потребують таких методик ліквідності, які прийнятні для зарубіжних інвесторів, та для підвищення ефективності регуляторних вимог, потрібні нові стандарти організації управління ліквідністю. Для вдосконалення системи управління ризиками ліквідності в банківській системі невідкладним заходом є перехід на принципово новий механізм управління ліквідністю. Саме такі, більш жорсткі кількісні стандарти у 2013 році вперше ввів Базель III, а потім і український регулятор. З 01 грудня 2018 року Національний банк України зобов'язав банки дотримуватися нормативних значень коефіцієнта покриття ліквідністю (LCR), а, згідно з попередньою офіційною інформацією, з 2020 року буде впроваджуватися коефіцієнт чистого стабільного фінансування NSFR (Net Stable Funding Ratio). Але, для одержання позитивного результату та підвищення якості управління ліквідністю, банки, використовуючи системний підхід, повинні розробити нову стратегію, яка дозволить вирівнювати частки високоліквідних активів у структурі активів банку протягом наступних років. Для цього потрібно:

– розробити обґрунтовану програму обме-

ження обсягу неліквідних активів шляхом скорочення масивного і нестабільного фінансування;

– запроваджувати диференційовані ставки з короткострокових та довгострокових вкладень з метою оперативного впливу на зміни у структурі доходів;

– в структурі витрат при збільшенні вартості фінансування враховувати додаткове вивільнення коштів;

– у відповідності до нових вимог, встановити систему лімітування з юридичних та фізичних особам, з видів валют та термінів кредитування;

– в залежності від структури балансу тимчасово змістити свої пріоритети з кредитування на збільшення портфеля ОВДП.

Крім того, банку необхідно:

– оцінити вплив нових нормативів ліквідності на прибутковість і зрозуміти, як вони будуть враховані в ключових бізнес-процесах банку;

– оцінити стратегію ліквідності банку в світлі існуючої правової та управлінської структури банку та визначити, чи відповідає вона новим вимогам системи.

Усе це дозволить банкам підвищити якість управління ліквідністю та підготувати до виникнення стресових ситуацій в економії.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Герасимович А.М. Коефіцієнтний аналіз ліквідності балансу банку [Електронний ресурс] – Вісник КЕФ КНЕУ імені В. Гетьмана. – 2011. – № 1. – С.11-17 – Режим доступу до ресурсу: <http://ir.kneu.edu.ua/bitstream/2010/2712/1/Gerasimovuch%20A.pdf>

2. Тарасевич Н.В. Окремі аспекти регулювання ліквідності банків [Електронний ресурс] – Вісник соціально-економічних досліджень. – 2014. – Вип. 3. – С. 276-282. – Режим доступу до ресурсу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vsed_2014_3_44.

3. Національний банк України. Офіційне інтернет-представництво [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?>

4. Постанова Правління НБУ «Про запровадження коефіцієнта покриття ліквідністю (LCR)» від 15 лютого 2018 року № 13 [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://bank.gov.ua/document/download?docId=64546644>

5. Рішенням правління НБУ № 101-рш «Про схвалення Методики розрахунку коефіцієнта покриття ліквідністю (LCR)» від 15 лютого 2018 року [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/vr101500-18>

6. Рожкова К. НБУ назвав параметри запуску нормативов LCR и NSFR // Фінансовий клуб. – 11.08.2018. [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://finclub.net/news/nbu-nazval-parametry-zapuska-normativov-lcr-i-nsfr.html>

7. Стандарти управління ліквідністю банку [Електронний ресурс] // НБУ. Департамент фінансової стабільності. – 18.05.2018. – С.4 – Режим доступу до ресурсу: <https://bank.gov.ua/doccatalog/document?id=69900831>

Надійшла до редакції 06.12.2018

Рецензент: док. ек. наук, доц. Гармідер Л.Д.

УПРАВЛЕНИЕ ЛИКВИДНОСТЬЮ БАНКА В СОВРЕМЕННЫХ ЭКОНОМИЧЕСКИХ УСЛОВИЯХ

Аксёнова Л. О., Мусаев Е.

В статье рассмотрены вопросы эффективного управления ликвидностью банка, их значение в успешном функционировании банковской системы и место в рекомендациях Базельского комитета по банковскому надзору. Отмечено, что проблема управления ликвидностью, которая требует изучения и анализа, существенно влияет на репутацию банка и уровень потенциальной прибыли. Проведен обзор работ ведущих специалистов, их взгляды на банковскую ликвидность, как важную качественную характеристику деятельности учреждения и доказана необходимость совершенствования подходов к формированию системы управления ликвидностью банка. Анализ работы банковской системы выявил ряд недостатков: отрицательный финансовый результат, уменьшение количества платежеспособных банков. Оценка показателей ликвидности показала, что несмотря на их соответствие нормативным значениям, есть настоятельная необходимость в их усовершенствовании и усилении внимания к ликвидности со стороны менеджмента. Исследовано значение новых пруденциальных нормативов краткосрочной и долгосрочной ликвидности – коэффициентов покрытия ликвидностью и чистого стабильного финансирования. Определена главная цель, которую возлагает НБУ в новых требованиях к ликвидности. Предложен ряд мер, способствующих получению положительного результата от внедрения новых нормативов и повышению качества управления ликвидностью банка при переходе на принципиально новый механизм управления ликвидностью.

Ключевые слова: ликвидность банка, управления ликвидностью банка, нормативы ликвидности, коэффициент покрытия ликвидностью, коэффициент чистого стабильного финансирования.

BANK LIQUIDITY MANAGEMENT IN MODERN ECONOMIC CONDITIONS

*Aksyonova L.O. *, Musaev E.*

Dnipro National University named after Oles Gonchar, Dnipro, Ukraine

* e-mail: aksenova_I@ukr.net

The article deals with issues of effective management of the bank's liquidity, their importance in the successful functioning of the banking system and the place in the recommendations of the Basel Committee on Banking Supervision. It is noted that the problem of liquidity management, which needs to be studied and analyzed, significantly affects the reputation of the bank and the level of potential profit. A review of the work of leading specialists, their views on bank liquidity, as an important qualitative characteristic of the institution's activity and the need to improve approaches to the formation of a liquidity management system of the bank has been carried out. The analysis of the banking system revealed a number of shortcomings: a negative financial result, a decrease in the number of solvent banks. The assessment of liquidity indicators showed that, despite their compliance with the normative values, there is an urgent need for their improvement and increased attention to liquidity from the side of management. The importance of new prudential norms of short-term and long-term liquidity - liquidity coverage ratios and net stable financing is researched. The main goal set by the NBU in new liquidity requirements is determined. A number of measures have been proposed that contribute to obtaining a positive result from the introduction of new norms and improving the quality of liquidity management of the bank in the transition to a fundamentally new mechanism of liquidity management.

Keywords: liquidity of the bank, liquidity management of the bank, liquidity ratios, coefficient of liquidity coverage, net stable financing ratio.

REFERENCES

- 1 Herasymovych, A.M. (2011). Koefitsientnyi analiz likvidnosti balansu banku [Coefficient analysis of the bank liquidity]. *Visnyk KEF KNEU imeni V. Hetmana – Bulletin of the KEF KNEU named after V. Hetman*, 1, 11-17. Retrieved from <http://ir.kneu.edu.ua/bitstream/2010/2712/1/Gerasumovuch%20A.pdf> [in Ukrainian].
- 2 Tarasevich, N.V. (2014). Okremi pytannia reguliuvannia likvidnosti bankiv [Some questions of the regulation of the bank liquidity]. *Visnyk sotsialno-ekonomichnykh doslidzhen – Bulletin of the Economic and Social Researches*, 3, 276-282. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vsed_2014_3_44 [in Ukrainian].
- 3 Natsionalnyi bank Ukrainy. Ofitsiine predstavnytstvo [National Bank of Ukraine. Official representative office]. *bank.gov.ua*. Retrieved from <https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article> [in Ukrainian].
- 4 Postanova Pravlinnia NBU “Pro zaprovadzhennia koefitsienta pokryttia likvidnistiu (LCR)” vid 15 liutoho 2018 roku № 13 [Resolution of the NBU Board “On introducing a liquidity coverage ratio” (15.02.2018)]. *bank.gov.ua*. Retrieved from <https://bank.gov.ua/document/download?docId=64546644> [in Ukrainian].
- 5 Rishennia pravlinnia NBU № 101-rsh “Pro skhvalennia Metodyky rozrakhunku koefitsienta pokryttia likvidnistiu (LCR)” vid 15 liutoho 2018 roku [Decision of the NBU Board № 101-rsh “On Approval of the Methodology for Calculation of the Coverage Coefficient of Liquidity (15.02.2018)”]. *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/vr101500-18> [in Ukrainian].
- 6 Rozhlova, K. (2018). NBU nazval parametry zapuska normativov LCR i NSFR [NBU published parameters of putting into operation of standards LCR and NSFR]. *finclub.net*. Retrieved from <https://finclub.net/news/nbu-nazval-parametry-zapuska-normativov-lcr-i-nsfr.html> [in Russian].
- 7 Standarty upravlinnia likvidnistiu banku [Standards of management of the bank liquidity]. (n.d.). *bank.gov.ua*. Retrieved from <https://bank.gov.ua/doccatalog/document?id=69900831> [in Ukrainian].